

Başvuru Numarası : 2018 / 3658
Toplantı Tarihi / Sayısı : 17.07.2019 / 92
Karar Numarası : 2019 / 44
Başvuran : A.K.
M T.
Adres : B. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap : B. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : B. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Karara konu başvuruda, B. Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan başvuranlar; eğitim hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

II. BAŞVURUNUN İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru, 01/10/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
4. Başvuranların iddialarıyla ilgili olarak 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca B Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden yazılı görüş istenmiş ve başvuru bilgi için Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne iletilmiştir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ve Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüş, 6701 sayılı Kanunun 18'inci maddesinin 2'nci fıkrası gereği başvuranlara iletilmiştir. Başvuranların, muhatap kurumun cevabi yazısına ilişkin yazılı görüşü 17/12/2018 tarihinde alınmıştır.

III. BAŞVURUYA İLİŞKİN OLAYLAR VE OLGULAR

5. Başvuranlar, başvuru tarihinde, "Silahlı Terör Örgütüne (FETÖ/PDY) Üye Olmak" suçundan B kapalı ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır.
6. 09/08/2018 tarihinde B Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun merkezi yayın sisteminden 22 Eylül 2018 tarihinde gerçekleştirilecek olan Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil Sınavı (YÖKDİL) başvurularının başladığına ve sınava katılmak isteyenlerin bir dilekçe ile Bursa H Tipi Ceza İnfaz Kurumu Eğitim-Öğretim Servisine başvurması gerektiğine ilişkin anons yapılmıştır. Bu anonsta konu veya kişi temelli herhangi bir başvuru kısıtına yer verilmemiştir.
7. YÖKDİL sınavı, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından düzenlenen, Anadolu ve Ankara Üniversiteleri tarafından müşterek hazırlanan ve Anadolu Üniversitesi tarafından ülke düzeyinde uygulanan yabancı dil seviye tespit sınavıdır.
8. Sınava başvurular, 08-17 Ağustos 2018 tarihlerinde alınmıştır. Başvuranlar, ceza infaz kurumunda yapılan anons üzerine 09/08/2018 tarihinde sınava girebilmek için dilekçe ile kurum idaresine başvurmuştur. Ceza infaz kurumunun da yardımıyla aynı tarihte Anadolu

Üniversitesinden hesap açılarak 85 TL sınav ücreti karşılığında başvuranların sınav kaydı yapılmış ve 17/09/2019 tarihinde başvuranlara sınav giriş belgesi verilmiştir.

9. Başvuru tarihinde, Adalet Bakanlığı, YÖK ve Anadolu Üniversitesi arasında bir protokol bulunmadığından YÖKDİL sınavı ceza infaz kurumlarında yapılamamaktadır. Sınavın, ceza infaz kurumu dışında yapılması nedeniyle, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunun 92'nci maddesi gereği, sınav merkezi olmayan kurumlardan sınav merkezi olan kurumlara nakilleri yapılacak olan adaylar ile nakil işlemlerinin; B. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından değerlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu nedenle kurum idaresi tarafından başvuranların sınava giriş belgesini almasının akabinde, 18/09/2018 tarihinde Adalet Bakanlığına başvuranların sınava giriş belgesinde yazan yerde sınava katılmasının uygun olup olmadığına dair yazı yazılmıştır.

10. Adalet Bakanlığı, "YÖKDİL sınavının yılda iki kez ve az sayıda sınav merkezinde yapılan yeni bir sınav olduğu, söz konusu sınava başvuruların internet aracılığı ile yapıldığı ve başvuru ücretlerinin kredi kartı ile ödendiği, diğer taraftan söz konusu sınavlar ceza infaz kurumlarında yapılmadığından tutuklu ve hükümlülerin kurumun dışında sınava katılacak olmaları nedeniyle güvenlik ve asayiş sorunlarının oluşabileceği, ayrıca sınav merkezlerine kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kolluk görevlileri nezaretinde katılımının ise zorluklara neden olabileceği, tutuklu ve hükümlülerin Adalet Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) arasındaki protokol gereğince YÖKDİL sınavına eşdeğer kabul edilebilecek Yabancı Dil Bilgisi Tespit Sınavı (YDS)'ye katılabilmelerinin mümkün olduğu" gerekçesiyle, başvuranların 22/09/2018 tarihinde gerçekleştirilen YÖKDİL sınavına girmesini uygun görmemiştir.

11. Adalet Bakanlığının yazısı sınav tarihinden 3 gün önce başvuranlara tebliğ edilmiş ve başvuranlar, 22/09/2018 tarihinde gerçekleştirilen YÖKDİL sınavına girememiştir.

IV. İLGİLİ MEVZUAT

A. Ulusal Mevzuat

12. Anayasa'nın "Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi" başlıklı 42'nci maddesine göre "*Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.*"

13. Anayasa'nın "Kanun Önünde Eşitlik" kenar başlıklı 10'uncu maddesine göre "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir [...]*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

14. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13'üncü maddesine göre "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*"

15. 5275 sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 76'ncı maddesine göre "*Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin*

örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır.”

16. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun “*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*”le görevli olduğu düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

17. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun “Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı” başlıklı 3’üncü maddesine göre “(1)Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2)Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.”

18. 6701 sayılı Kanunun “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin 1’inci fıkrasına göre “Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.”

19. 6701 sayılı Kanunun “İhlal İncelemeleri” başlıklı 18’inci maddesinin 4’üncü fıkrasına göre “Uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmayan başvurular ve incelemeler hakkında ilgili rapora ilişkin müzekkere yirmi gün içinde Kurula sunulur. Bunun üzerine Kurul, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali yapıp yapılmadığına ilişkin karar verir.”

20. 24.11.2017 tarih ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 43 üncü maddesine göre “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları hakkında da bu bölüm hükümleri uygulanır.”

21. Mezkur Yönetmeliğin “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67 nci maddesine göre “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

22. 5275 sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun “Kapalı ceza infaz kurumu dışına çıkma hâlleri” başlıklı 92’nci maddesine göre “(1) Hükümlü; izin, hastaneye, Cumhuriyet Başsavcılığına veya duruşmaya sevk, eğitim, öğretim, işyurdu, cezanın ertelenmesi, salıverilme, nakil, deprem, sel gibi doğal afet ve yangın hâlleri dışında ve yetkili makamca verilmiş yazılı bir emir olmadıkça kapalı kurumun dışına çıkarılamaz. 9’uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan hükümlü ve tutuklu olanların, ceza infaz kurumu düzeni ile toplum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği, terör örgütü veya diğer suç örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberleşmelerine imkân sağlayabileceği, yol, kalınacak

ceza infaz kurumu ya da sınav merkezi veya okulda güvenlik açısından sakınca bulunabileceği değerlendirildiği takdirde kurum dışına çıkmaları Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kısıtlanabilir.”

23. Adalet Bakanlığının Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümlere ilişkin 46/1 Sayılı Genelge'ye göre “(1) Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen ÖSS, YDS, KPSS ve benzeri sınavlar, sınav merkezi olan ceza infaz kurumlarında yapılacaktır. (2) Hükümlü ve tutukluların sınav başvuruları yakınları tarafından yapılabilir, yapılamaması hâlinde, başvuru ceza infaz kurumlarının bulunduğu mahalde yapılabilirse kurum tarafından görevlendirilen bir personel tarafından gerçekleştirilir. Sadece il merkezlerinde başvuru yapılıyorsa, öğrencinin bulunduğu kurum tarafından sınav merkezi olan kuruma bilgi verilerek, gerekli belgeleri gönderecek ve başvuru işlemi il merkezlerindeki sınav merkezi olan ceza infaz kurumlarından yapılacak müracaatlarla birlikte, sınav merkezi olan kurum idaresince görevlendirilecek bir personel tarafından gerçekleştirilecektir[...] (4) Sınavlar, belirlenen sınav merkezlerindeki ceza infaz kurumlarına gelen sınav komisyonları tarafından yapılmaktadır.”

B. Uluslararası Mevzuat

24. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin “Eğitim Hakkı” başlıklı 13'üncü maddesine göre “*Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkese eğitim hakkı tanır.*”

25. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14 üncü maddesi şöyledir: “*Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.*”

26. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesinin (P1-2) birinci cümlesi şöyledir: “*Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz.*”

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvuranların İddiaları

27. Başvuranlar, YÖKDİL sınavına başvuruların başladığını kurum tarafından yapılan anonstan öğrendiklerini, 09/08/2018 tarihinde kurumun eğitim birimine dilekçe ile başvurmak suretiyle başvuranlar adına Anadolu Üniversitesinden hesap açıldığı ve ailelerinin 85 TL sınav ücreti ödeyerek sınav kaydının sorunsuz bir şekilde yapıldığını, ancak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün yazısı ile sınava girmelerine izin verilmediğini; sınav kaydının yapıldığı tarih ile sınava giremeyeceklerini öğrendikleri tarih arasında sınava çok çalıştıklarını öne sürmüştür. Başvuranlara göre, Adalet Bakanlığı, YÖKDİL sınavının yılda iki kez yapılmasını gerekçe olarak sunsa da KPSS, ALES ve YDS gibi sınavlar da ceza infaz kurumlarında veya kurum dışında kolluk kuvvetleri nezaretinde yılda iki kez yapılmaktadır ve ayrıca yeni bir sınav olarak tanımlanan YÖKDİL, ülke çapında 5 defa uygulanmıştır. Başvuranlar; Anadolu Üniversitesi ve ÖSYM'ye ait tüm sınavların kurumda gerçekleştirildiğini, 2018 tarihinde gerçekleştirilen DGS'ye bir kişinin kolluk kuvvetleri

nezaretinde götürüldüğünü ve sınava katılmalarına engel bir durum olmadığı halde sınava girmelerine izin verilmeyerek eğitim haklarının ihlal edildiğini; ayrıca tutuksuz yargılanmaları durumunda sınava katılma hakları bulunurken tutuklu yargılanmaları nedeniyle sınava girememiş olmalarının eşitlik ilkesine aykırı olduğunu öne sürmekte ve sınav ile ilgili yasal haklarının kendilerine iade edilmesini talep etmektedirler.

B. Muhatap Kurumun Yanıtı

28. B Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte, Kurum idaresi;

- Tutuklu ve hükümlülerin ülke çapında uygulanan sınavlardan hangilerine girip hangilerine giremeyecekleri hususunun 5275 sayılı Kanun ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 46/1 sayılı “Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirme İşlemleri ve Diğer Hükümler” Genelgesi ile düzenlendiğini,

- YÖKDİL sınavını, Anadolu Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinin ortaklaşa hazırladığını ve Anadolu Üniversitesinin uyguladığı bir sınav olduğunu, Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi sınavlarının yapıldığı bir sınav merkezi olduğunu,

- Ceza infaz kurumunda YÖKDİL sınavına ilişkin yapılan anonsun ilgili mevzuata dayandığını; öyle ki, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 21/02/2017 tarihli yazısına istinaden terör hükümlü ve tutuklularının olağanüstü halin devam ettiği sürede hiçbir şekilde kurum içinde veya kurum dışında sınava katılamayacaklarının hüküm altına alındığı zamanlarda dahi ilgili duyuruların yapıldığını; ancak başvuru yapan mahpuslara kanun gereği sınava giremeyeceklerinin kendilerine tebliğ edildiğini, zira sınav başvurusunda bulunan kişinin sınav gerçekleştirilmeden tahliye olabildiğini, sınav kayıtlarının eğer kurum tarafından yapılması mümkünse kayıtların Eğitim Öğretim Servisince yapıldığı, kurum tarafından yapılamayacaksa kimler tarafından kaydın yapılabileceğinin ilgili tutuklu ve hükümlülere bildirildiği ve kurumun gerekli bilgi ve belgeleri mahpuslara sağladığını,

- ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavlarda ÖSYM ile yapılan protokolün ilgili maddeleri gereği mahpusların ceza infaz kurumlarında veya kurum dışında sınava girmesinin sağlandığı, mahpusların ceza infaz kurumları dışında sınava girdikleri takdirde ÖSYM'nin kolluk kuvvetleri eşliğinde sınavı gerçekleştirebileceği özel yedek salonlar hazırlandığı ve mahpusların diğer öğrencilerden ayrı bağımsız salonlarda sınava girebildikleri, ancak YÖKDİL sınavının Anadolu Üniversitesi tarafından yapılması ve üniversitenin kolluk kuvvetlerinin sınav yerine girmesine izin vermediğini, ancak Anadolu Üniversitesi ile Adalet Bakanlığının yaptığı protokol içeriğinin özellikle YÖKDİL ile ilgili kısmının ceza infaz kurumu tarafından bilinmediğini ve bu durumun Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 18/09/2018 tarihli yazısı ile öğrenildiğini,

- Kurum idaresi, başvuranların, kurumda gerçekleştirilen sınavlara katılımı konusunda hiçbir engel bulunmadığını; ancak kurum dışında yapılması gereken sınavlarda 5275 sayılı kanunun 92/1'nci maddesi gereği sınav merkezi olmayan kurumlardan sınav merkezi olan kurumlara nakillere yapılacak olan adaylar ile nakil işlemlerinin; Cumhuriyet Başsavcılıkları

tarafından değerlendirilerek gerçekleştirilmesi (il içi ve il dışı nakiller dahil) hükmüne göre ilgili kişinin kurumda sınava girmeye hakkı olsa bile Cumhuriyet Başsavcılıklarınca güvenlik nedenleriyle kısıtlanabileceğinin hüküm altına alındığını,

- Sınava başvuru yapılması ile kişinin sınavlara nerede gireceklerine dair sınava giriş belgesinin açıklanması arasında bir ayı geçen sürenin bulunması ve sınava giriş belgelerinin son hafta açıklanması nedeniyle başvuranlara sınava katılamayacağı hakkında sınav tarihinden 3 gün önce haber verildiğini, ayrıca sınava 3 gün kala bildirilmesi ile 1 ay kala bildirilmesi arasında haklı bir beklenti olması noktasında bir şeyin değişmeyeceği kanaatinde olduğunu, zira başvuranların sınav başvurusunda bulunmuş olmasının kesin sınava girebileceği anlamına gelmediğini, dışarıda gerçekleştirilen sınavlara katılım bakımından Cumhuriyet Başsavcılıklarına bu yetkinin verildiğini,

- Ceza infaz kurumuna göre, YÖKDİL sınavı 2 yıldır uygulanan ve yeni olmayan bir sınav olarak kabul edilse bile, OHAL boyunca 677 sayılı KHK'nın 4'üncü Maddesi gereği terör hükümlü ve tutukluların kurum içinde ve dışında sınavlara katılamaması nedeniyle bu mahpusların 22 Kasım 2016 tarihinden, OHAL'in kalktığı 19 Temmuz 2018 tarihine kadar hiçbir sınava alınmadığını; 22 Eylül 2018 tarihinde yapılan YÖKDİL sınavının ise OHAL'in kalkmasından sonra gerçekleştirilen ilk sınav olduğunu,

- Ceza infaz kurumu, sonuç olarak başvuruların YÖKDİL sınavına katılamama nedeninin cezaevi salonları dışında gerçekleştirilen bu sınavın yapıldığı salonlara kolluk kuvvetlerinin alınmaması olduğunu, bu sınavın ceza infaz kurumlarında Adalet Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü ile yapılacak protokol ile gerçekleştirilebileceğini, ancak bu durumda YÖKDİL sınavlarının mevcut yasalar çerçevesinde ceza infaz kurumlarında veya dışında gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir.

C. Adalet Bakanlığının Görüşü

29. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte, Genel Müdürlük;

- Ceza infaz kurumlarında tutulan mahpusların, ilgili mevzuat ve diğer düzenlemelerde öngörülen şartları taşıması ve ayrıca güvenlik bakımından gerekli tedbirlerin sağlanması halinde, ilgili kurumlarla yapılacak protokol çerçevesinde YÖKDİL sınavına girebileceğini,

- 5275 sayılı Kanununun 76/1'inci maddesi gereği ülke çapında uygulanan DGS, KPSS, YDS, ALES, açıköğretim ortaokulu, lisesi ve fakültesi sınavları gibi sınavlara ilişkin takvimin, sınavları düzenleyen ilgili kurumlarca Bakanlığa, Bakanlıkça da yapılması planlanan sınavlara hazırlık kapsamında ve herhangi bir aksaklığa mahal verilmemesi amacıyla tüm ceza infaz kurumlarına bildirildiğini, bu sınavların ise uygulamada ceza infaz kurumu yönetimince uygun vasıtalarla mahpuslara anons edildiğini,

- Öte yandan ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen şartları taşımaları ve başkaca yasal bir engel halin bulunmaması durumunda ceza infaz kurumları yönetimine yapacakları başvuru ile sınavlara katılım başvurusunu gerçekleştirdiğini,

• Başvuranların sınavlara katılımını engelleyecek bir durumu olup olmadığına ilişkin hususlar ile ilgili olarak 5275 sayılı kanununun 92/1'inci fıkrası gereği mahpusların kurum dışında yapılan sınavlara katılmak amaçlı nakil işlemlerinin Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından değerlendirilerek karar verildiğini ve bu madde kapsamında bulunan tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumu düzeni ile toplum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği, terör örgütü veya diğer suç örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberleşmelerine imkan sağlayabileceği, yol, kalınacak ceza infaz kurumu ya da sınav merkezi veya okulda güvenlik açısından sakınca bulunabileceği değerlendirildiği takdirde kurum dışına çıkmalarının kısıtlanabileceğini,

• Adalet Bakanlığı ve ÖSYM arasında imzalanan 09/02/2017 tarihli ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklu olarak bulunan adayların ÖSYM tarafından sınavlara başvurusu, sınavlara alınması ve sınav görevlilerinin görev ve işlemleri hakkında protokol ile düzenlendiğini, ayrıca Adalet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan “Milli Eğitim Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı İşbirliğinde Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülere Yönelik Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerine İlişkin Protokol” ile açıköğretim ortaokulu ve açıköğretim sınavlarının düzenlendiğini, açıköğretim fakültesi sınavlarının ise Bakanlık ve Anadolu Üniversitesi arasında herhangi bir yazılı protokol olmaksızın; fakat bu sınavların uzun sürelerdir yapılıyor olması sebebiyle, yıllar içinde oluşan uygulama çerçevesinde yapılageldiğini, diğer taraftan YÖKDİL'in görece yeni bir sınav olduğunu, bu nedenle de YÖKDİL sınavının uygulanmaya başladığı zamandan başvuranların talebine kadar geçen dönemde Bakanlığa YÖKDİL sınavına katılma talebiyle yapılmış herhangi bir başvuru olmadığını, dolayısıyla sınavın düzenleyicisi YÖK ve uygulayıcısı Anadolu Üniversitesi ile Bakanlık arasında sınavın nasıl uygulanacağını belirlendiği herhangi bir protokolün mevcut olmadığını ve bu yönde çalışmaların devam ettiğini, bu nedenle YÖKDİL sınavının ceza infaz kurumlarında yapılamadığını, diğer taraftan YÖK ve Anadolu Üniversitesiyle yapılan görüşmelerde mahpusların sınav salonuna kolluk eşliğinde alınamayacaklarının Bakanlığa bildirildiğini, bu durumun da güvenlik açısından sorunlara neden olacağı değerlendirildiğinden başvuranların YÖKDİL sınavına katılmasının bu haliyle uygun görülmediğini, ayrıca YÖKDİL ile YDS'nin eşdeğer sınavlar olduğunu,

• Başvuranların silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan hükümlü bulunduğunu ve başvuranların güvenlik önlemi alınmaksızın ve güvenlik personeli olmaksızın kurum dışına çıkarılması veya sınavın yapılacağı salona girişine izin verilmesi halinde yaşanılması muhtemel güvenlik zafiyetinin kaçınılmaz bir durum olduğunu, bu düşünceden hareketle gözetilmek durumunda olan ceza infaz kurumu ile toplum güvenliğinin tehlikeye düşürebileceği, terör örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberleşmelerine imkan sağlayabileceği nedenleriyle başvuranların YÖKDİL sınavına katılımının uygun görülmediğini,

• YÖKDİL sınavının da diğer sınavlar gibi ceza infaz kurumlarında düzenlenmesi veya tutuklu ve hükümlülerin güvenlik konusu gözetilerek sınav salonlarında başvuruya konu sınav katılımlarının sağlanabilmesi için Adalet Bakanlığı tarafından çalışmalar başlatıldığını,

• Başvuranların başvurusunu haklı haklı kılan ve yasaya ve hukuka aykırı yapılmış herhangi bir tasarrufun bulunmadığını ifade etmiştir.

D. Başvuranların Cevabı

30. Başvuranlar, Adalet Bakanlığının ve ceza infaz kurumunun yazılı görüşüne ilişkin cevabi yazısında; her ne kadar Adalet Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi arasında YÖKDİL sınavına ilişkin bir protokol bulunmadığı ifade edilse de AÖF sınavlarının böyle bir protokol olmaksızın uygulandığını, başvuranlara sınava giremeyeceğini bildiren yazıda YÖKDİL sınavına ilişkin bir Protokol bulunmadığı hususuna hiç değinilmediğini ve Kurumumuza yapılan başvuru neticesinde Bakanlıkça konunun gündeme alındığını, kurumlar arasında bir koordinasyonsuz bulunduğunu ve söz konusu durumun idarenin sorumluluğu olduğunu, güvenlik gerekçesi olarak sunulan kolluk kuvvetlerinin sınav salonuna giremeyeceği hususunun Anadolu Üniversitesinin bir kararı olduğunu, belirtilen tarihte YÖKDİL sınavına ceza infaz kurumunda başvuruda bulunan Türkiye genelinde belki sadece 2 kişi olduğunu ve AÖF sınavlarında uygulanan yöntemin YÖKDİL sınavında da uygulanabileceğini, sınav başvurusunu 09/08/2018 tarihinde ceza infaz kurumunda yaptığını; sınava başvuru kabul bilgisinin 17/09/2018 tarihli sınav giriş belgesi ile değil, öncelikle ücretin yatırılması ve sistemin verdiği onay ile anlaşılabilceğini, dolayısıyla kurumun kendi yapmış olduğu işlemde haberdar olmamasının mümkün olmadığını, ceza infaz kurumunun sınav başvurularını anons etmeden önce Adalet Bakanlığına söz konusu sınava girilip girilemeyeceğini sorması gerektiğini ve bu nedenle de ceza infaz kurumunun ihmali davrandığını, ceza infaz kurumunun başvuranların sınava gireceğini 18/09/2018 tarihinde değil daha önce haber vermiş olsaydı en azından sınava çalışmayacağını ve daha az mağdur olacağını, söz konusu sınava girememeleri nedeniyle yoğun bir üzüntü yaşadıklarını ifade ederek başlatılan Protokol süreci sonrasında erken YÖKDİL sınavına girişinin sağlanması ve giremediği sınavın 85 TL olan ücretin kendisine iade edilmesini talep etmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME

31. Başvuruların, 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesinde aranan ön inceleme şartlarını taşıdığı görülmüş ve bu nedenle mezkûr Yönetmeliğin 49'uncu maddesinin 5'inci fıkrası doğrultusunda inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir.

32. Başvuranın iddiaları, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları, ekteki bilgi ve belgeler, mevcut yasal mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirildiğinde; başvuranların şikayetlerinin eğitim hakkının ihlal edildiği iddiası kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

33.Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, Anayasa'nın 19'uncu maddesi kapsamında hukuka uygun olarak kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkından mahrum bırakılabilirlerken genel olarak ulusal ve uluslararası mevzuat ile tanınan diğer hak ve özgürlüklere sahiptirler. Bununla birlikte cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda sahip oldukları haklar sınırlanabilir (AYM, Turan Günana, § 35).

34. Eğitim, Anayasa'da doğrudan güvence altına alınmış bir haktır. Eğitim çok özel bir kamu hizmeti olarak sadece doğrudan faydaları olan bir hizmet değil geniş sosyal fonksiyonları da olan bir hizmettir ve demokratik bir toplumda insan haklarının sağlanması ve devamı için eğitim hakkının vazgeçilmez ve temel bir katkısı olduğu da aşikardır (*AYM, Selçuk Taşdemir, § 64*). Öte yandan eğitimin toplum için taşıdığı öneme karşın, eğitim hakkı mutlak ve sınırsız bir hak değildir. Eğitimin niteliği gereği devlet tarafından düzenleme yapılmasını gerektirdiğinden bazı kısıtlamalara tabi tutulması da doğaldır. Şüphesiz eğitim kurumlarını düzenleyen kurallar, toplumun ihtiyaç ve kaynakları ile eğitimin farklı düzeylerine has özelliklere göre zaman ve mekan içinde değişiklik gösterebilir (*AYM, Yüksel Baran, § 37*).

35. Eğitim hakkını düzenleyen Anayasa'nın 42'nci maddesinin ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere eğitim ve öğrenim faaliyeti imkanları sağlanması için bir düzenleme yapılmasını güvence altına aldığı söylenemez (*AYM, Mehmet Reşit Arslan, § 71*). Başka bir ifadeyle Anayasa'nın 42'nci maddesi devlete ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere eğitim öğrenim imkanı sağlanması yönünde pozitif bir yükümlülük yüklememiştir.

36. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre ceza infaz kurumunda bulunan kişiler, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı dışında eğitim hakkı da dahil olmak üzere temel hak ve hürriyetlerin tamamına sahip olmaya devam ederler (*AİHM, Hirst/Birleşik Krallık, § 69*).

37. AİHM'e göre, Pl-2'nin ilk cümlesindeki düzenleme devletlerin belirli bir tipte veya seviyede eğitimi kurmak ya da desteklemekle yükümlü oldukları şeklinde yorumlanamaz. Buna karşın devletlerin kurdukları veya destekledikleri eğitim kurumlarına etkili bir biçimde erişimi sağlama yükümlülükleri vardır (*AİHM, Ponomaryovi/Bulgaristan, § 49*). AİHM, belli bir zamanda var olan eğitim kurumlarına erişimin Pl-2'nin ilk cümlesindeki düzenlenen hakkın doğal bir parçası olduğu görüşündedir (*AİHM, Mürsel Eren/Türkiye, § 41*). Bununla beraber AİHM, eğitimin taşıdığı öneme karşın mutlak bir hak olmadığı görüşündedir. Eğitimin niteliği gereği devlet tarafından düzenleme yapılmasını gerektirdiğinden hakkın özüne dokunmayan bazı kısıtlamalara tabi tutulması da doğaldır (*AİHM, Velyo Velev/Bulgaristan, § 32*). AİHM, getirilen sınırlamaların "hakkın özüne zarar verecek ve etkililiğini azaltacak" genişlikte olmaması gerektiğini belirtmekte; bunu temin etmek amacıyla da sınırlamaların ilgili kişiler açısından "öngörülebilir" olduğuna ve "meşru bir amaç güttüğüne" ikna olması gerektiğine işaret etmektedir (*AİHM, Leyla Şahin/Türkiye, § 154*). Ancak AİHM'e göre devlet, Sözleşme'nin 8'inci ile 11'inci maddelerinde olduğunun aksine Pl-2 kapsamında bir meşru amaçlar listesi ile bağlı değildir (*AİHM, Catan ve diğerleri/Moldova Cumhuriyeti ve Rusya § 140*). AİHM, bir sınırlamanın ancak kullanılan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunduğu takdirde bu türden bir kısıtlamanın Pl-2 ile uyumlu olacağını kabul etmektedir (*AİHM, Leyla Şahin/Türkiye, § 154*). Devletin bu alandaki takdir aralığı eğitimin -bu eğitimin ilgili kişiler ve daha genel olarak toplum için taşıdığı önemin derecesine ters orantılı olacak şekilde- seviyesine bağlı olarak artar (*AİHM, Ponomaryovi/Bulgaristan, § 56*). Mahkeme; Velyo Velev/Bulgaristan kararında başvurusunun ceza infaz kurumundaki mevcut bir ceza infaz kurumunun okuluna kayıt talebinin herhangi bir hukuki temele dayanmadan ve kaynak yetersizliği gibi bir nedene de dayanmadan reddedilmesinin yeterli

ölçüde öngörülebilir olmadığı, meşru bir amaç taşımadığı ve orantılı olmadığı sonucuna ulaşmıştır (*AİHM, Velyo Veleve/Bulgaristan, § 42*).

38. Bununla beraber AİHM, "hükümlüler"in bir mahkeme tarafından verilen mahkumiyetin infazı için tutuldukları süreye karşılık gelen süre boyunca (*Epistatu/Romanya, § 62*); "tutuklular"ın ise devam etmekte olan bir yargılama esnasındaki yasal tutukluluk süresi zarfında tam zamanlı eğitime erişimlerinin engellenmesinin Pl-2 kapsamında eğitimden yoksun bırakma olarak değerlendirilemeyeceği görüşündedir. Bu kapsamda AİHM, hükümlü veya tutukluların, ceza infaz kurumunda buldukları süre zarfında fiilen eğitimlerine devam edememelerinin eğitim hakkını ihlal ettiğine ilişkin başvuruları açıkça dayanaktan yoksun bulmaktadır (*AİHM, Durmaz, Işık, Unutmaz ve Sezal/Türkiye*).

39. Başvuruya konu dosyada başvuru, tutuklu durumunda bulunmaktadır ve "tutukluluk" hukuki statüsünün sahip olduğu hak ve yetkileri haizdir. Somut olayda başvuranların ceza infaz kurumunda başvuruda bulunduğu YÖKDİL sınavına kaydının yapılmasına rağmen girememesinin eğitim hakkına yönelik bir müdahale olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu müdahale ise Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 92'nci maddesinde yer alan "...9 uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan hükümlü ve tutuklu olanların, ceza infaz kurumu düzeni ile toplum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği, terör örgütü veya diğer suç örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberleşmelerine imkân sağlayabileceği, yol, kalınacak ceza infaz kurumu ya da sınav merkezi veya okulda güvenlik açısından sakınca bulunabileceği değerlendirildiği takdirde kurum dışına çıkmaları Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kısıtlanabilir." hükmüne dayandırılmaktadır.

40. Hukuki öngörülebilirlik, hukuk devletini en temel kıstaslarından birisidir. Öngörülebilirlik kişinin kendisi ile ilgili yasal düzenlemeleri önceden bilmesidir. Hukukî öngörülebilirlik, bireylerin hukukun gerektirdiği şeyi önceden bilmelerini ve buna göre davranışlarını düzenlemelerini sağlar. Geleceğin kestirilebilir olması hukuksal işlemlerde tesadüf ve keyfiliğin önlenmesi hukuki güvenlik dolayısıyla da belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi ile sağlanır.

41. Somut olayda kişinin sınava başvurusunun bütün süreçlerinden ceza infaz kurumu haberdardır. Öyle ki, başvurunun duyurusu Kurum tarafından yapılmış ve başvuru esnasında gerekli kolaylıklar ve destek de sağlanmıştır. Bu noktada başvuranların sınava gireceği konusunda haklı ve makul bir beklenti içine girmesinin hayatın olağan akışına uygun olduğunu, idarenin bu konudaki külli yaklaşımının, başvuranlarda haklı bir beklenti yaratabileceğini kabul etmek gerekir. Bununla beraber, söz konusu sınava hükümlü ve tutukluların girebilmesi için gerekli çalışmaların başlatılması ve mahpusların başka bir yabancı dil sınavı olan YDS'ye girebilme imkanının bulunduğu da göz önünde bulundurulmaktadır.

42. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 92'nci maddesinde yer alan "...9 uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan hükümlü ve tutuklu olanların, ceza infaz kurumu düzeni ile toplum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği, terör örgütü veya diğer suç örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberleşmelerine imkân sağlayabileceği, yol, kalınacak ceza infaz kurumu ya da sınav merkezi veya okulda güvenlik açısından sakınca

bulunabileceği değerlendirildiği takdirde kurum dışına çıkmaları Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kısıtlanabilir.” hükmü gereğince başvuranların eğitim amaçlı kurumdan ayrılmasının kısıtlanabileceğinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ancak, adı geçen yetkinin istisnai mahiyette olması nedeniyle dar yorumlanması ve bu engellemeye imkan veren gerekçelerin somut olarak ortaya konulması gerekmektedir.

43. Başvuranların YÖKDİL sınavına erişimlerinin kısıtlanmasına yönelik değerlendirmede tutuklu ve hükümlüler açısından ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal ve kaçınılmaz sonuçları göz önünde tutulmalıdır. Zira tutuklu ve hükümlülerin temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmaları, bu hakların tutuklu ve hükümlüler için ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı anlamında değerlendirilmemelidir. Ceza infaz kurumlarının işlevi ve amacı kapsamında tutuklu ve hükümlülerin hakları ceza infaz kurumuna girmekle zaten sınırlanmıştır. Eğitim hakkı için de aynı değerlendirme mümkündür.

44. Somut olayda başvuranların YÖKDİL sınavına ceza infaz kurumu tarafından kaydının yapıldığı; ancak Anadolu Üniversitesi ile Adalet Bakanlığı arasında mahpusların YÖKDİL sınavına katılımını düzenleyen bir protokol bulunmamasından kaynaklı gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmaması nedeniyle katılımlarının sağlanamadığı anlaşılmaktadır. Buna göre, YÖK ve Anadolu Üniversitesiyle yapılan görüşmelerde mahpusların sınav salonuna kolluk eşliğinde alınamayacaklarının Bakanlığa bildirildiği, bu durumun da güvenlik açısından sorunlara neden olacağı değerlendirildiğinden başvuranların YÖKDİL sınavına katılmasının bu haliyle uygun görülmediği ifade edilmiştir. Bu kapsamda ceza infaz kurumunda disiplinin ve güvenliğin sağlanması amacıyla terör suçlarından tutuklu bulunan başvuranların YÖKDİL sınavına girişinin engellenmesinin meşru bir amaç taşıdığı anlaşılmaktadır.

45. Öte yandan temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın – demokratik toplum düzeni için gerekli nitelikte olmakla birlikte- temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçüsü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının da incelenmesi gerekmektedir. Bu sebeple eğitim hakkı alanında getirilen müdahalelerde, hedeflenen amaca ulaşabilmek için seçilen müdahalenin ölçülü olup olmadığı da değerlendirilmelidir.

46. Başvuranların YÖKDİL sınavına girişlerinin engellenmesinin ölçülülük değerlendirmesinde, söz konusu sınava hükümlü ve tutukluların girebilmesi için gerekli çalışmaların başlatılması ve mahpusların başka bir yabancı dil sınavı olan YDS’ye girebilme imkanının bulunduğu dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla, cezaevinde güvenlik ve disiplinin sağlanması amacıyla yapıldığı anlaşılan uzaktan eğitim imkanına yönelik kısıtlamanın ölçülü olduğu değerlendirilmektedir.

47. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesine göre “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

48. Açıklanan nedenlerle başvuruların eğitim hakkının ihlali iddialarına ilişkin olarak bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

49. Buna göre başvuruların eğitim hakkına yapılan müdahalenin, bu hakka dair Anayasa'da yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden eşitlik ilkesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkur başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

17.07.2019 tarihinde, Harun MERTOĞLU ve Saffet BALIN'ın karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

KARŞI GÖRÜŞ

6701 sayılı kanunda hangi başvuruların inceleneceği ve karara bağlanacağı açıkça belirtilmiştir. Kurum insan haklarının ihlali iddiası ile başvuru kabul edememektedir. Ayrımcılık ve Ulusal Önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları kabul etmektedir. Ayrımcılık yasağının ihlali, başvurunun konusu olmasında bir tereddüt bulunmamaktadır. Sorun, Ulusal Önleme Mekanizmasındaki başvurularda ortaya çıkmaktadır. Kurumun bu alandaki görevi:

- İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak,
- İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak,
- Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmektir.

Burada cevaplanması gereken sorular bulunmaktadır.

1-Hangi başvurular UÖM kapsamında kalmaktadır?

2-Ceza ve tutukevlerinden veya özgürlüğünden mahrum kalınan yerlerden yapılan her başvuru UÖM kapsamında mıdır?

Her ne kadar UÖM kapsamında kalan başvuruların ayrıntısı yönetmelikle düzenlenmesi gerekir ise de 6701 sayılı Kanunun ilgili maddeleri, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Paris Prensipleri birlikte değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

1-Kurumun bu alandaki görevi işkence ve kötü muameleyi önlemek ve bu konuda çalışmalar yapmaktır.

2-İşkence ve kötü muamele TCK da suç olarak tanımlanmıştır. Şikayetler Cumhuriyet Savcılıkları tarafından yöntemince soruşturulur. Kurumun bu şekildeki bir iddia ile karşılaşması halinde suç duyurusunda bulunmaktan başka söz konusu iddayı soruşturma yetkisi ve görevi bulunmamaktadır.

3-Bu şekilde bir ihlalin var olduğu iddiası ile yapılan bir başvuruda başvurana; Kurumun insan hakları yasağı ihlali konusunda başvuru kabul edemediği belirtilerek izleyebileceği adli ve idari yollar gösterilerek başvurunun işleme konmaması gerektiği bildirilmelidir.

Kurumun bu güne kadar uygulamasına baktığımızda ceza ve tutukevlerinden veya özgürlüğünden mahrum kalınan yerlerden yapılan her başvuruyu UÖM kapsamında değerlendirdiği, başvuru şekil ve şartlarının dikkate alınmadığı görülmektedir. Somut başvuru da bu minvalde değerlendirilmiş ve ihlal incelemesi yapılmıştır.

Sonuç itibari ile;

İşleme konmayacak bir başvuru için ihlal incelemesi yapılmıştır. Bu sebeple başvurunun işleminden kaldırılması gerekir.

Bu gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Harun Mertoğlu
Kurul Üyesi

KARŞI OY

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun asli görevlerinden biri de özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmektir.

Başvurular kenar başlığını taşıyan Kanunun 17/2. maddesinde;

İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder.

Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin başvurular işleme konulmaz.

Kanunun 17/8 maddesinde özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları hakkında 17.madde hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Kanunun ihlal incelemeleri kenar başlıklı 18.maddesinde de Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir. denmektedir.

Kanunun bu hükümleri emredicidir.

Yukarıdaki mevzuat doğrultusunda başvuru dosyası incelendiğinde;

1-Kanunun 17/2. Maddesindeki “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder.” hükmü dikkate alınmadığı gibi yargı yetkisinin kullanılmasını gerektirecek bir işlem başvuru konusu edilmiştir.

2-Ayrıca başvuru tarihi 01.10.2018 olmasına rağmen Kurul gündemine 16.07.2019 tarihinde gelmiştir. Kurumun, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırması gerekir. (Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir)

Kanunun bu amir hükümlerine aykırı bir şekilde ihlal incelemesi yapılması ve ihlal incelemesi için de kanunun öngördüğü sürenin aşılmış olması sebebi ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Saffet BALIN
Kurul Üyesi